

ΕΤΟΣ ΙΕ', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 169, ΜΑΡΤΙΟΣ 1998

Ταχ. Δ/ση: 455 00 Μηλιωτάδες Ιωαννίνων, Τηλ. (0656) 31244 (0651) 76734

Σημαντικά έργα οδοποιίας προς Δεμάτι - Ιτέα - Πέτρα

Εγκρίθηκε πρόσφατα η ένταξη στο πρόγραμμα ΣΑΝΑ 2, που χρηματοδοτείται από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Ηπείρου, των έργων οδοποιίας στην περιοχή μας, δηλαδή των δρόμων 29 χμ. - Δεμάτι - Πέτρα - Ιτέα - Μηλιωτάδες και 41 χμ. - Σίτσαϊνα - Πέτρα.

Συγκεκριμένα εγκρίθηκε η κατασκευή του έργου: "Βελτίωση - ασφαλτόστρωση οδού από 29ο χλμ. Ε.Ο. Ιωαννίνων - Τρικάλων προς Δεμάτι - Πέτρα - Ιτέα - Μηλιωτάδες" με το ποσό των 100.000.000 δρχ.

Επίσης εγκρίθηκε η κατασκευή του έργου: "Βελτίωση - ασφαλτόστρωση οδών προς Χρυσοβίτσα, προς Πέτρα - 41 χλμ. Ε.Ο. Ιωαννίνων - Τρικάλων" με το ποσό των 60.000.000 δρχ.

Τα έργα αυτά, αφού συνταχθούν οι τεχνικές μελέτες, θα δημοπρατηθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Εκτός αυτών δημοπρατείται εντός του Απριλίου η κατασκευή του έργου: "Βελτίωση - ασφαλτόστρωση οδού Μηλιωτάδες - Ιτέα - Πέτρα", με το ποσό των 80.000.000 δρχ., από το πρόγραμμα ΕΑΠΤΑ που διαχειρίζεται το Συμβούλιο Περιοχής.

Με την εκτέλεση των έργων αυτών πολύ μικρό τμήμα του όλου κυκλώματος δρόμων της περιοχής θα μείνει ανασφάλτωτο και μπορεί να ενταχθεί για κατασκευή στο πρόγραμμα ΕΠΤΑ που προβλέπεται από το σχέδιο Καποδίστριας της συνένωσης των Κοινοτήτων σε Δήμους.

Η παρέμβαση της πολιτείας είναι σημαντική, γιατί επιλύει ένα μόνιμο πρόβλημα της περιοχής, που είναι η βατότητα των δρόμων, ώστε να μπορούν να απολαμβάνουν οι κάτοικοι που μένουν ακόμα στα χωριά μας το αγαθό που λέγεται "δρόμος". Να μπορούν επίσης να μεταβαίνουν σ' αυτά ευκολότερα οι άνθρωποι που τα εγκατέλειψαν για εξεύρεση καλύτερων συνθηκών ζωής, αλλά που είναι ανάγκη να επιστρέφουν στις ρίζες τους. Είναι οι άνθρωποι που έχουν ανάγκη το χωριό, αλλά και το χωριό έχει την ανάγκη τους.

* * *

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ο Εκπ/κός Σύλλογος Δεματίου "Η Πρόοδος" ανακοινώνει ότι το πανηγύρι του Αγίου Γεωργίου Δεματίου θα γίνει την Πέμπτη μετά το Πάσχα (23 Απριλίου) στο χώρο της εκκλησίας, με την παρουσία μουσικού συγκροτήματος. Τη διοργάνωση του πανηγυριού θα έχει ο Σύλλογος.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Χ.Υ.Τ.Α. ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΣΙΠΙΑΝΗΣ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Μηλιωτάδων έστειλε την παρακάτω επιστολή προς τη Νομαρχία Ιωαννίνων, σχετικά με την πιθανή εγκατάσταση Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.) στην περιοχή Τσίπιανης Γρεβενιτίου:

"Όπως έχουμε πληροφορηθεί η Κοινότητα Γρεβενιτίου έχει προτείνει ως κατάλληλο χώρο για εγκατάσταση Χ.Υ.Τ.Α. την περιοχή Τσίπιανης, η οποία βρίσκεται μακριά από το Γρεβενί και πολύ κοντά στον οικισμό Μηλιωτάδες.

Ο συγκεκριμένος χώρος που προτάθηκε βρίσκεται πάνω από τις πηγές ύδρευσης των Μηλιωτάδων και υπάρχει σοβαρός κίνδυνος μόλυνσης των υπογείων υδάτων.

Γι' αυτόν και μόνο το λόγο είμαστε αντίθετοι με την εγκατάσταση του Χ.Υ.Τ.Α. στην περιοχή αυτή και παρακαλούμε να λάβετε σοβαρά υπόψη σας την αντίρρησή μας αυτή, γιατί παρότι δεν έχει επιλεγεί ακόμα η θέση, οι κάτοικοι του χωριού μας είναι αναστατωμένοι.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΠΑΕΥΘΥΜΙΟΥ

Η Γ.Γραμματέας
ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΕΙΤΑΙ Ο ΠΑΠΑ - ΘΥΜΙΟΣ

Ο εφημέριος της ενορίας των Μηλιωτάδων ιερέας Ευθύμιος Παπακώστας υπέβαλλε αίτηση για συνταξιοδότησή του, η οποία έγινε αποδεκτή από την Ι. Μητρόπολη Ιωαννίνων. Η αποχώρηση από τη θέση του θα γίνει μετά τις εορτές του Πάσχα.

Ο παπα - Θύμιος κατάγεται από την Πέτρα Ζαγορίου και από το 1985 ιεραργούσε στην ενορία των Μηλιωτάδων, αντικαθιστώντας το χωριανό μας ιερέα παπα - Χρήστο Λαγό.

Ο παπα - Θύμιος υπηρέτησε με ευλάβεια το χωριό μας. Υπήρξε ως ιερέας άφογος στα καθήκοντά του, αγαπητός στους χωριανούς, σεβάσμιος στις κοινωνικές του σχέσεις και γενικά είναι ένας ιερέας που τιμάει το ράσο του.

Συνέβαλλε σημαντικά στην ανέγερση του νέου Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου Μηλιωτάδων.

Του ευχόμαστε από καρδιάς να περάσει ευχάριστα τα χρόνια της σύνταξής του!

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΡΤΟΤΗΛΕΦΩΝΟΥ ΣΤΟΥΣ ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ

Ο ΟΤΕ, ανταποκρινόμενος σε αίτημα της Κοινότητας, τοποθέτησε εξωτερικό καρτοτηλέφωνο στους Μηλιωτάδες, ώστε να εξυπηρετούνται οι χωριανοί αλλά και οι διερχόμενοι από το χωριό.

Σκέψεις και απόψεις για το Δήμο Ανατολικού Ζαγορίου

Το Ανατολικό Ζαγόρι είναι μια περιοχή απείρου φυσικού κάλους με τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης.

Όπως όλες οι ορεινές περιοχές της πατρίδας μας δοκιμάστηκε από το φαινόμενο της αστυφιλίας, που είχε ως αποτέλεσμα την εγκατάλειψη των χωριών και την εγκατάσταση των κατοίκων στις πόλεις (Γιάννινα, Αθήνα κ.λπ.) ή το εξωτερικό.

Όμως ο τεράστιος πλούτος της περιοχής δίνει τη δυνατότητα στους κατοίκους που έχουν απομείνει στα χωριά να εξασφαλίζουν και εισόδημα και να ζουν με αξιοπρέπεια και στους κατοίκους που έφυγαν αποτελεί πρόκληση για επιστροφή και μόνιμη εγκατάσταση.

Η εκμετάλλευση των δασών και η λειτουργία μικρών βιοτεχνιών αξιοποίησης του δασικού πλούτου είναι μια πρώτη τάξεως ευκαιρία για την εξασφάλιση εργασίας στους νέους της περιοχής.

Η σύγχρονη γεωργική εκμετάλλευση των λιγωστών ωστόσο πεδινών εκτάσεων και η συστηματική κτηνοτροφία αποτελούν άλλη μια αξιοποιήσιμη πηγή πλούτου.

Άλλη μια σύγχρονη πρόκληση είναι η ανάπτυξη ήπιων μορφών οικολογικού τουρισμού. Η ανάγκη για επαφή των ανθρώπων των πόλεων με τη φύση γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική και η περιοχή μας μπορεί να προσφέρει στο έπακρο αυτή τη δυνατότητα.

Το Ανατολικό Ζαγόρι δεν πρέπει να πάρει τα χαρακτηριστικά της τουριστικοποίησης του Κεντρικού και Δυτικού Ζαγορίου, ούτε πρέπει να αγκομαχεί για να φτάσει στο ίδιο επίπεδο. Έχει να επιδείξει κάτι το διαφορετικό: ΤΟ ΑΠΕΡΑΝΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ, ΤΑ ΓΑΡΓΑΡΑ ΝΕΡΑ, ΤΑ ΑΝΕΞΑΝΤΑΝΤΑ ΔΑΣΗ... φτάνει μόνο να τα αξιοποιήσει και να τα αναδείξει.

Μεγάλες δυνατότητες προβολής των προβλημάτων αλλά και αξιοποίησης του πλούτου της περιοχής δίνεται με τη δημιουργία του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου, που δημιουργήθηκε μέσα στα πλαίσια της ανασυγκρότησης της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Βεβαίως θα μπορούσαν στην περιοχή να δημιουργηθούν δύο δήμοι, μιας και η περιοχή από άποψη έκτασης είναι πολύ μεγάλη, αλλά υπάρχει και διαφορά από άποψη απασχόλησης των κατοίκων. Υπάρχουν κοινότητες, αμιγώς δασοκτήμονες και κοινότητες αγροτοδασοκτηνοτροφικές.

Ο ενιαίος, όμως, δήμος μπορεί να δει την περιοχή ως ένα σύνολο, όπου τα προβλήματα των κατοίκων έχουν κοινή αναφορά τον ορεινό πανέμορφο όγκο του Ανατολικού Ζαγορίου, ο οποίος αν αξιοποιηθεί κατάλληλα θα γίνει ο

πόλος έλξης των τουριστών και θα δώσει την ευκαιρία στους ανθρώπους της περιοχής να μείνουν στον τόπο τους, να εργαστούν και να προοδεύσουν.

Το σημαντικότερο βήμα για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων είναι η άμεση επίλυση των βασικών προβλημάτων της περιοχής, που είναι:

1) Αποπεράτωση ασφαλτοστρώσεως των δρόμων:

α) Δόλιανη - Καστανόνας - Μακρίνο

β) Μηλιωτάδες - Ιτέα - Πέτρα

γ) 29χμ. - Δεμάτι - Σίτσαινα - 41 χλ.

δ) Καβαλλάρι - Ανθρακίτης

ε) Γρεβενίτι - Πηγές Αώου

στ) Φλαμπούραρι - Πηγές Αώου

ζ) Βελτίωση βατότητας των δρόμων:

α) Τρίστενο - Ιτέα

β) Μηλιωτάδες - Βουτανασίοι - Δεμάτι

γ) Μηλιωτάδες - 29 χλ.

δ) Δασικοί δρόμοι της περιοχής

3. Η κατασκευή νέου αρδευτικού Μηλιωτάδων - Ποταμιάς

4. Η άμεση **ΕΞΕΔΡΕΣΗ** λύσης για τη λειτουργία Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) στην ευρύτερη περιοχή Ανατ. Ζαγορίου-Μετσόβου.

Εκτός αυτών το Δημοτικό Συμβούλιο του νέου Δήμου πρέπει να μεριμνήσει για τα εξής βασικά ζητήματα:

1. Στήριξη όσων κατοίκων προτίθενται να ασχοληθούν με τον αγροτουρισμό.

2. Στήριξη όσων κατοίκων προτίθενται να ενταχθούν στα προγράμματα νέων αγροτών.

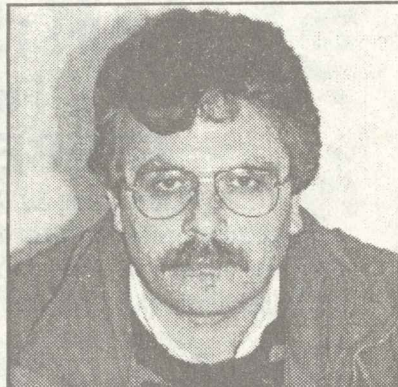
3. Στήριξη των δασεργατών και των μικρών βιοτεχνιών ξύλου.

4. Σωστή αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της περιοχής (Δάση, μάρμαρα Δεματίου κ.λπ.)

5. Προβολή της φυσικής ομορφιάς της περιοχής.

6. Ανάδειξη των πολιτιστικών μνημείων (Ιεροί Ναοί, πέτρινα γεφύρια, βρύσες, νερόμυλοι κ.λπ.)

Πολλά άλλα θέματα θα μπορούσαμε να προσθέσουμε στον κατάλογο αυτό. Πιστεύουμε όμως πως τα παραπάνω αποτελούν τον κορμό πάνω στον οποίο το πρώτο Δημοτικό Συμβούλιο θα κληθεί να δώσει τον αγώνα του για την ανάπτυξη του τόπου μας. Αρκεί να μην αναλωθεί σε ζητήματα δευτερεύουσας σημασίας. Ο τοπικισμός δεν πρέπει και δεν μπορεί να αποτελέσει τροχοπέδη στην προσπάθεια του Δήμου για την καλύτερευση της ζωής των κατοίκων και την προκοπή της περιοχής.

του Βασίλη Σπύρου
Προέδρου Κοινότητας Δερματίου

α) Δόλιανη

β) Μηλιωτάδες - Ιτέα - Πέτρα

γ) 29χμ. - Δεμάτι - Σίτσαινα - 41 χλ.

δ) Καβαλλάρι - Ανθρακίτης

ε) Γρεβενίτι - Πηγές Αώου

στ) Φλαμπούραρι - Πηγές Αώου

ζ) Βελτίωση βατότητας των δρόμων:

α) Τρίστενο - Ιτέα

β) Μηλιωτάδες - Βουτανασίοι - Δεμάτι

γ) Μηλιωτάδες - 29 χλ.

δ) Δασικοί δρόμοι της περιοχής

3. Η κατασκευή νέου αρδευτικού Μηλιωτάδων - Ποταμιάς

4. Η άμεση **ΕΞΕΔΡΕΣΗ** λύσης για τη λειτουργία Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) στην ευρύτερη περιοχή Ανατ. Ζαγορίου-Μετσόβου.

Εκτός αυτών το Δημοτικό Συμβούλιο του νέου Δήμου πρέπει να μεριμνήσει για τα εξής βασικά ζητήματα:

1. Στήριξη όσων κατοίκων προτίθενται να ασχοληθούν με τον αγροτουρισμό.

2. Στήριξη όσων κατοίκων προτίθενται να ενταχθούν στα προγράμματα νέων αγροτών.

3. Στήριξη των δασεργατών και των μικρών βιοτεχνιών ξύλου.

4. Σωστή αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της περιοχής (Δάση, μάρμαρα Δεματίου κ.λπ.)

5. Προβολή της φυσικής ομορφιάς της περιοχής.

6. Ανάδειξη των πολιτιστικών μνημείων (Ιεροί Ναοί, πέτρινα γεφύρια, βρύσες, νερόμυλοι κ.λπ.)

Πολλά άλλα θέματα θα μπορούσαμε να προσθέσουμε στον κατάλογο αυτό. Πιστεύουμε όμως πως τα παραπάνω αποτελούν τον κορμό πάνω στον οποίο το πρώτο Δημοτικό Συμβούλιο θα κληθεί να δώσει τον αγώνα του για την ανάπτυξη του τόπου μας. Αρκεί να μην αναλωθεί σε ζητήματα δευτερεύουσας σημασίας. Ο τοπικισμός δεν πρέπει και δεν μπορεί να αποτελέσει τροχοπέδη στην προσπάθεια του Δήμου για την καλύτερευση της ζωής των κατοίκων και την προκοπή της περιοχής.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΓΙΑΝΝΙΝΑ: Η Μαριάννα και ο Βασίλειος Ελ. Νταλαμπάκος απόκτησαν κορίτσι. Να τους ζήσει!

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ: Στις 25 Μαρτίου έφυγε από τη ζωή η Βασιλική Ι. Σιούλα σε ηλικία 44 ετών. Τα θερμά συλλυπητήρια!

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

1. ΑΘΗΝΑ: Στις 9 Μαρτίου τελέστηκε ετήσιο μνημόσυνο στη μνήμη της Ρίτας Κ. Μπέλλου.
2. ΓΙΑΝΝΙΝΑ: Στις 15 Μαρτίου τελέστηκε 40ήμερο μνημόσυνο στη μνήμη του Κων/νου Ι. Αγγέλη.

“Ο ΠΑΛΜΟΣ ΤΩΝ ΜΗΛΙΩΤΑΔΩΝ”

Μηνιαία έκδοση του Πολιτιστικού Συλλόγου Μηλιωτάδων Ζαγορίου Υπεύθυνος έκδοσης ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1. Βασίλειος Α. Παπαευθυμίου

2. Βασίλειος Δ. Παπαζώης

3. Γιαννούλα Αρ. Οικονόμου

4. Χρήστος Ι. Οικονόμου

5. Ελένη Δ. Τσικουρά

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού: 8ρχ. 1.000

Εξωτερικού: δολάρια 20

μάρκα 30

Τα ευνοήματα άρθρα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη και τις απόψεις της εφημερίδας ή του Συλλόγου.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Βασίλειος Κ. Σπύρου

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

1. Αριστοτέλης Οικονόμου

2. Γιαννούλα Αρ. Οικονόμου

3. Βασίλειος Παπαευθυμίου

3. ΙΑΝΝΙΝΑ: Στις 29 Μαρτίου τελέστηκε 40ήμερο μνημόσυνο στη μνήμη του Κων/νου Χρ. Κλαρούδα.

4. ΓΙΑΝΝΙΝΑ: Στις 29 Μαρτίου τελέστηκε 40ήμερο μνημόσυνο στη μνήμη του Γεωργίου Ζ. Χατζή.

Αιώνια τους η μνήμη!

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΕΛΕΣΗΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩΝ

1. Την Κυριακή 5 Απριλίου θα τελεστεί στους Μηλιωτάδες ετήσιο μνημόσυνο στη μνήμη της Αθηνάς Δ. Ντάφη.

2. Την Κυριακή 5 Απριλίου θα τελεστεί στους Μηλιωτάδες το ετήσιο μνημόσυνο στη μνήμη του Γεωργίου Κ. Αγγέλη.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ Ι. ΣΙΟΥΛΑ

Στη μνήμη της Βασιλικής Ι. Σιούλα κατέθεσαν τα παρακάτω ποσά:

1) Στον Ι. Ναό Αγίου Αθανασίου Μηλιωτάδων:

α) Πολιτιστικός Σύλλογος Μηλιωτάδων: 10.000 8ρχ.

β) Βασίλειος Κ. Σπύρου: 10.000 8ρχ.

γ) Αριστοτέλης Οικονόμου: 10.000 8ρχ.

δ) Χρήστος Ι. Οικονόμου: 10.000 8ρχ.

ε) Κων/νος Έξαρχος: 5.000 8ρχ.

στ) Δημήτριος Ι. Νικολός: 5.000 8ρχ.

2) Στον Ι. Ναό Γεννησεως Θεοτόκου Μηλιωτάδων:

α) Λεωνόρας Γαϊκουρας: 10.000 8ρχ.

β) Ευθύμιος Χρ. Μπαζαλέκος: 10.000 8ρχ.

γ) Κων/νος Έξαρχος: 5.000 8ρχ.

3) Για τον εξοπλισμό και προμήθεια φαρμακευτικού υλικού του κοινοτικού Ιατρείου

Δεματίου: Εξωραϊστικός - Εκπ/κός Σύλλογος Δερματίου “Ο Άγιος Νικόλαος”: 10.000

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

"Το κτηματολόγιο των εκκλησιών της επαρχίας Κουρέντων και Τσαρκοβίστας Ιωαννίνων"

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ ΔΗΜ. ΤΖΙΟΒΑ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΤΡΑΣ

1) ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Υδρόμυλος Μετά υδροπρίβης και μανδανίου

περιοχή 5 στρεμ. Εισ τοποθεσία Άγιος Δημήτριος

χορτοσίβωδο 2 στρεμ. Εισ τοποθεσία Άγιος Δημήτριος

4 στρεμ. Εισ τοποθεσία Αγία Παρασκευή (Σισάνων)

4 στρεμ. Εισ τοποθεσία Αγία Παρασκευή (Σισάνων) χρησιμεύει δια θερινή βοσκή.

ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

χορτοσίβωδο 1 στρεμ. Εισ τοποθεσία Λιθάρια χρησιμεύει ως χειμερινή βοσκή.

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

χορτοσίβωδο 200 στρεμ. Εισ τοποθεσία Λιθάρια. Όρια με οικία Χατζή - Φριδή - Κ. Λάππα - Οικία Θ. Παπακώστα - Αγ. Νικόλαον.

περιοχή 2 στρεμ. Εισ τοποθεσία Άγιος Νικόλαος. Κατεπατήθη παρά της Σχολικής Εφορείας.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

πατημένη: προσβαλμένη κοπέλλα πατόκορφα: από τον πάτο ως την κορφή πασουμάκι: πλεχτή γυναικεία κάλτσα για μέσα στο στίτι

παλτασό: μαύρο μακρύ και βαρύ πανωφόρι

παντέχω: ελπίζω

παραμάνα: καρφίτσα με δυο σκέλη

παρασάνταλος: κακοφτιαγμένος στο σώμα άνθρωπος

πασαπόρτ: διαβατήριο

πασπατεύω: ψάχνω με ανήθικο σκοπό

πασσέτο: το γαλλικό μέτρο

πατούνα: το πέλμα του ποδιού

πατίκι: παντόφλα ξύλινη

πάτσι: ισοπαλία

παφίλας: λεπτός τενέκας

πάστρα: καθαριότητα

πασμαγούδια: φαγωσίμα από ψυχανθή φυτά

πατριντί: θόρυβος, φασαρία με νεύρα, ξυλοδαρμός

πατ-κιουτ: πάρε- δώσε (κατακεφαλίες)

παλάλα: πέσε όσα θέλεις κανένας δεν σε προσέχει

πανωπρόικι: χρήματα επιπλέον από τα συμφωνημένα

κατά το γάμο

παπάρα: ψωμί, τυρί και λάδι σε ζεματιστό νερό

(πρόχειρο φαγητό)

παζούλι: τοίχος για τη συγκράτηση χωμάτων ή και κάθισμα

περονιάζω: διαπεραστικός σαν από περόνι πόνος

περμάντονα: ελεύθερη γυναίκα

πεκραλίδα: αγριόχορτο με πικρή γεύση

πέκε' φέντημ: μάλιστα αφέντη μου, ό,τι θέλεις να σου

κάνω

περβάζι: σκελετός πόρτας ή παραθυριού

πελακούδι: μικρό κομμάτι ξύλου

πεσκέσι: δώρο

πέντε-πέντε: φόβος, δειλία

περέπτο: εξυπηρέτηση

πέτσινας: κακοφτιαγμένος, λειψός

πετσκομός: ξυλοφόρτωμα με νεύρα

πιστάγκωνα: σφιχτό δέσιμο των χεριών πίσω

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Τα Λαζαρούδια

Γενικά σε όλα σχεδόν τα χωριά της Ηπείρου τα παιδιά τη μέρα της γιορτής του Λαζάρου γύριζαν στα σπίτια του χωριού για να πουν τα τραγούδια του Λαζάρου και μάζευαν αυγά. Από μέρες νωρίτερα σχημάτιζαν παρέες και εξοπλίζονταν με όλα τα απαιτούμενα. Στα χέρια τους κρατούσαν κουδούνια και κυπριά για να συνοδεύουν με τον ήχο τους το τραγούδι. Επίσης στα χέρια τους κρατούσαν και το στολισμένο με φυσικά λουλούδια καλάθι για να βάζουν τα αυγά. Δυστυχώς όμως με την ερήμωση των χωριών μας κοντεύει και το έθιμο αυτό να ξεχαστεί όπως ξεχάστηκαν και τόσα άλλα ωραία έθιμα της Πατρίδας μας. Τα λίγα παιδιά που απέμειναν στα χωριά από έλλειψη ατόμων στο χωριό, κατεβαίνουν στην πόλη, με τα κυπριά τους και λένε τα τραγούδια του Λαζάρου. Μερικά από τα συνηθισμένα τραγούδια που έλεγαν τα Λαζαρούδια τη μέρα αυτή είναι και τα παρακάτω: Σήμερα έρχεται ο Χριστός ο επουράνιος Θεός με κλάδους και με βάρια.

Εν τη πόλει Βηθανία Μάρθα και Μαρία
Λάζαρον τον αδερφόν τους τον γλυκύν καρδιακόν τους
Τον μοιριολογούν και λέγουν τον μοιριολογούν και κλαίγουν.

Τρεις μέρες τον θρηνούσαν και τον μοιριολογούσαν.
Την ημέραν την τετάρτην κίνησε ο Χριστός για να 'ρθει.
Τότε η Μάρθα και η Μαρία τότε όλη η Βηθανία
μαθηταί και αποστόλοι έξω ευρέθηκαν όλοι.
Αν ήσουνα εδώ Χριστέ μας δεν θα πέθαινε ο αδερφός
μας ο γλυκύν και καρδιακός μας.

Γρήγορα τότε πήγανε και τον τάφο του τον δείξαν.
Τότε ο Χριστός εδάκρυσε και τον Άδη πρόσταξε:
Άδη, Τάρταρε και Χάρο, Λάζαρο θε να σου πάρω.
Δεύρο έξω Λάζαρέ μου φίλε και αγαπητέ μου.
Και ευθύς από τον Άδη - α, τι άγιο σημάδι
Λάζαρος απολυτρώθηκε, αναστήθηκε και εσηκώθη
ζωντανός σαβανωμένος και με το κερί δεμένος.
Μαθηταί και Αποστόλοι ταραχτήκαν τότε όλοι.
Δόξα τω Θεώ φωνάζουν και το Λάζαρο ξετάζουν.
Λάζαρε για πες μας τι είδες εις τον Άδη όπου πήγες;
Είδα φόβους, είδα τρόμους, είδα βάσανα και πόνους.
Δώστε μου λίγο νεράκι να ξεπλύνω το φαρμάκι
της καρδιάς και των χειλέων και μη με ρωτάτε πλέον.

Άλλο τραγούδι που έλεγαν είναι και το παρακάτω:

Σήμερα είναι Λάζαρος, σήμερα του Λαζάρου
για σηκωθείτε Χριστιανοί, για σηκωθείτε αδέρφια
ν' ακούστε αντρίκια κλάματα, γυναίκες μοιριολόγια.
Στην εκκλησιά να τρέξετε στην εκκλησιά να πάτε.
Πώς έθαψαν το Λάζαρο τρεις άγιες γυναίκες.
Η Μάρθα, η Μαγδαληνή κι η μάνα του Λαζάρου
κι η αδερφή του Ιάκωβου, οι τέσσερις αντάμα.

Το μέτρημα του χρόνου

Προτού να παρουσιαστούν τα ρολόγια την ώρα την κανόνιζαν με διάφορα “νησιάνια”, δηλαδή σημάδια. Τη μέρα παρακολουθούσαν τη θέση του ήλιου στο θόλο του ουρανού και τη νύχτα με τα άστρα. Έλεγαν π.χ. για το πρωί: “Έσκασε ο ήλιος” είναι ώρα για κολατσιό (φαγητό). “Πήγε μια φκάντρα ο ήλιος”, “Βγήκε η Πούλια”, “Βγήκαν τα Λιτροπόδια”, “Έσκασε ο Αυγερινός” κ.λ.π.

Το χρόνο τον μετρούσαν με τη σκιά που έρριχνε ο ήλιος σε διάφορα σταθερά σημεία και αντικείμενα. Το λάλημα του πετεινού στο μέτρημα του χρόνου είχε την πρώτη θέση, ιδιαίτερα κατά το ξύπνημά του. Η παρατήρηση δεν ήταν μονάχα μέσο για την εξακρίβωση και τον προσδιορισμό του χρόνου αλλά και στην πρόγνωση του καιρού δηλαδή πότε θα βρέξει, πότε θα χιονίσει και γενικά για όλες τις καιρικές μεταβολές.

Η τάβλα

Κουτάλια υπήρχαν ξύλινα και μεταλλικά. Οι φτωχές οικογένειες χρησιμοποιούσαν τα ξύλινα. Σήμερα ξύλινα δεν υπάρχουν. Υπάρχουν όμως σε μεγάλες διαστάσεις και χρησιμεύουν για το τσιγάρισμα διαφόρων φαγητών ή και για στόλισμα στις κουζίνες. Το ίδιο συνέβαινε και με τα πηρούνια τα οποία αντικαθίσταντο πολλές φορές με τα δάχτυλα. Γι' αυτό το λόγο παρέμεινε και η φράση για ένα καλό φαγητό “να τρως και να γλύφεις και τα δάχτυλά σου”.

Για τραπέζι είχαν την “τάβλα”, ξύλινο τραπέζι με πολύ κοντά πόδια. Όλη η οικογένεια σταυροπόδι καθόταν γύρω από την τάβλα. Ο γεροντότερος άρχιζε το σταυρό με μια ευχή και πάλι στο τέλος έκανε το ίδιο και όλοι οι άλλοι επαναλάμβαναν όλοι μαζί την ευχή του.

Την τάβλα την έστρωνε και τη σήκωνε η νύφη, εκτός αν ήταν έγγυος “με την κοιλιά ως τη μύτη” και τότε, για να μην πάθει τίποτα το παιδί, τη σήκωνε η πεθερά. Όμως πολλές νύφες δεν ήθελαν να απαλλαγούν από αυτή την τιμή για να δείξουν ότι είναι άξιες και γερές.

Στα πιο παλιά χρόνια στην τάβλα δεν κάθονταν οι γυναίκες και τα μικρά παιδιά. Αυτό διατηρήθηκε μέχρι το 1913 και σε μερικές οικογένειες και πιο αργότερα. Σιγά σιγά όμως το έθιμο αυτό καταργήθηκε.

Παρέλειψα να τονίσω ότι και ποτήρια δεν χρησιμοποιούσαν στην τάβλα και όποιος διψούσε και ζητούσε νερό η νοικοκυρά του έδινε να πει με τη λίτρα. Αυτή ήταν ένα τενεκεδένιο δοχείο που χωρούσε ένα λίτρο νερό, με χερούλι πάλι τενεκεδένιο. Από το δοχείο αυτό έπινε ο καθένας όσο ήθελε και στη συνέχεια έπιναν και οι άλλοι, χωρίς να πλυθεί και χωρίς να φοβάται τίποτα, εκτός αν έπινε κανένας άρρωστος.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

συν. από σελ. 3

πικπα: τα μπουρμυτα πιεσμένος, με τα μουτρα προς τη γη
πίκα: στίγματα στο δέρμα, δυσαρέσκεια
πιστικός: ο βοσκός
πίρος: πώμα βαρελιού κρασιού ξύλινο
πλιάτσικο: λεηλασία
πλεμόνια: πνεύμονες
πλεμονία: κρυολόγημα βαριάς μορφής στους πνεύμονες
ποντίλιο: πείσμα
πόστα: τον βάζω στη θέση του, χωρίς να πει μιλιά
ποκάρι: ολόκληρο το μαλλί του προβάτου
πόλκα: καλοχτένισμα του κεφαλιού
πομπάρι: φαγητό καμωμένο από τριμμένα εντόσθια ζώου, ρύζι και άλλα καρυκεύματα και ψημένο στο παχύ έντερο του ζώου
πόντζι: βρασμένο τσίπουρο με ζάχαρη
πούλι: γραμματόσημο
πουμπώνω: κλείνω αργά, αεροστεγώς το στόμα ή το δοχείο
πρέντζα: γκίζα που εξάγεται από το βρασμένο τυρόγαλο ή το ξυνόγαλο
πρέπειο: κατάλληλο εκεί που πρέπει
πριόβολος: ατσάλινο εργαλείο με το οποίο οι αγρότες την παλιά εποχή κτυπούσαν σε σκληρή πέτρα (σταυρνάρι) δημιουργούσαν σπινθήρες και άναβαν την τσιγκά και με αυτή το τσιγάρο τους ή τη φωτιά
πρόγκα: βιομηχανικό καρφί, βελόνα
προγόνι: παιδί από τον προηγούμενο γάμο
προσντάω: αιφνιδιάζω, κυνηγάω
προζύμι: μαγιά του ψωμιού
ραγιάς: δούλος
ρακογιάλι: μικρό ποτήρι που πίνουν το τσίπουρο
ραπόρτο: έκθεση, περιγραφή
σαίστηκε: σκεύος που έκανε μικρή ρωνιή (σχισμή)

(Από το βιβλίο του Ι. Μάνθου ΤΟ ΔΕΜΑΤΙ Ιστορία - Λαογραφία, Β' Μέρος, 1986)